

Voortoets voor de heraanleg van het jaagpad langs het Afleidingskanaal van de Leie te Damme

Adviesnummer: **INBO.A.4035**
Auteurs: **Andy Van Kerckvoorde & Koen Devos**
Contact: **Andy Van Kerckvoorde (andy.vankerckvoorde@inbo.be)**
Kenmerk
aanvraag: **e-mail van 24 september 2020**
Geadresseerde: **Nv De Vlaamse Waterweg
Afdeling Bovenschelde
T.a.v. Ken Evens
Guldensporenpark 105
9820 Merelbeke
Ken.evens@vlaamsewaterweg.be**
Cc: **Nv De Vlaamse Waterweg
t.a.v. Jeroen Van Waeyenberge
Jeroen.VanWaeyenberge@vlaamsewaterweg.be**

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Aanleiding

De Vlaamse Waterweg nv plant de heraanleg van jaagpaden in twee trajecten langs het Afleidingskanaal van de Leie te Damme¹. Het projectgebied ligt in het Vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex'. Bijgevolg is een voortoets wenselijk om na te gaan of er een betekenisvolle impact kan worden verwacht op fauna en flora.

Vragen

Kan een korte inschatting gemaakt worden van de voorgestelde werken op het Vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex'?

Toelichting

---

1 Project

De Vlaamse Waterweg nv plant de heraanleg van jaagpaden in twee trajecten langs het Afleidingskanaal van de Leie op het grondgebied van de gemeente Damme. De werken kaderen in de realisatie van een fietssnelweg F311 Knokke-Heist-Maldegem. Om veilig fietsverkeer toe te laten dient het jaagpad te worden hersteld.

Het projectgebied omvat twee trajecten op de linkeroever van het Afleidingskanaal van de Leie:

- tussen de Oostkerkebrug en de Sifonbrug (1,7 km) en
- tussen de Platheulebrug en de Molentjesbrug (2,5 km).

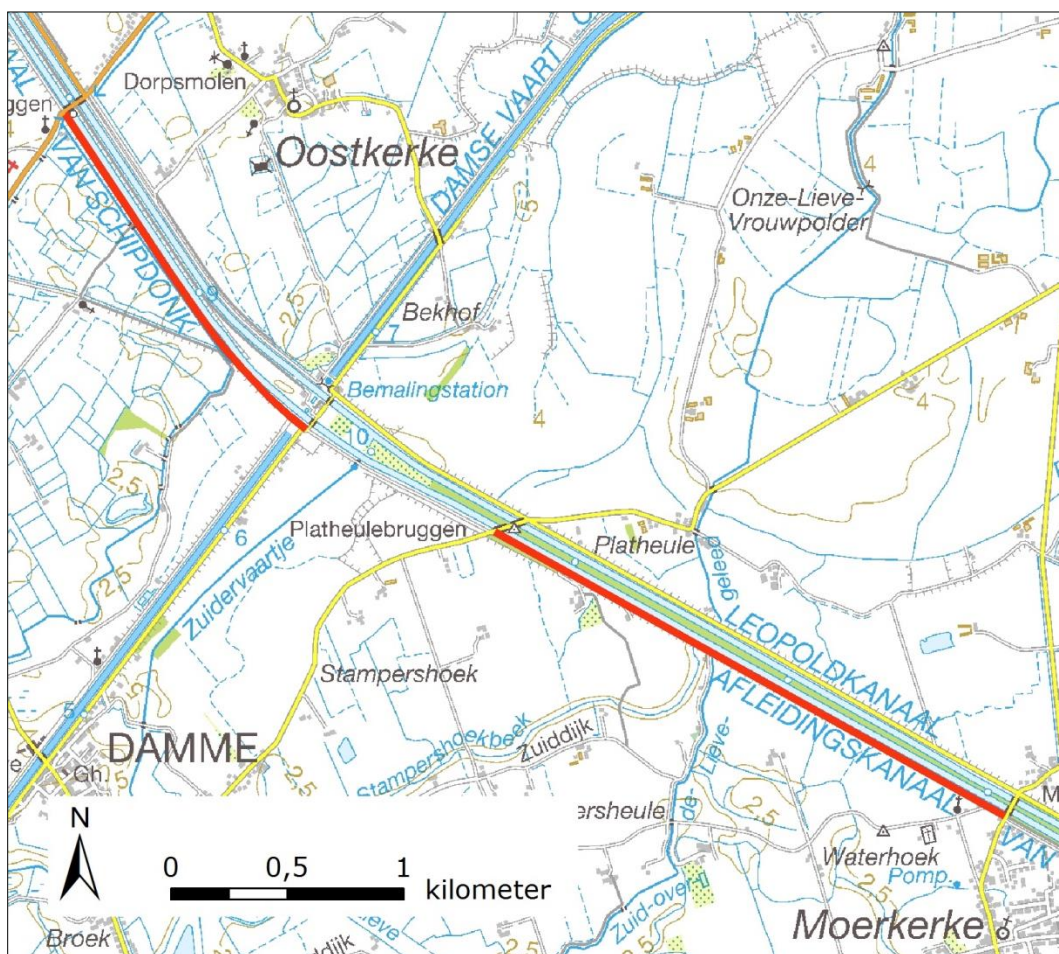
De werken aan de jaagpaden zijn voornamelijk beperkt tot het vernieuwen van het asfalt met lokaal herstel van de fundering (bv. door opstuwning van boomwortels of als gevolg van verzakkingen). Het huidige profiel blijft bewaard met uitzondering van het lokaal wegwerken van verzakkingen. De jaagpaden worden niet verbreed of opgehoogd.

2 Situering

Figuur 1 situeert de twee trajecten langs het Afleidingskanaal van de Leie te Damme op een topografische kaart.

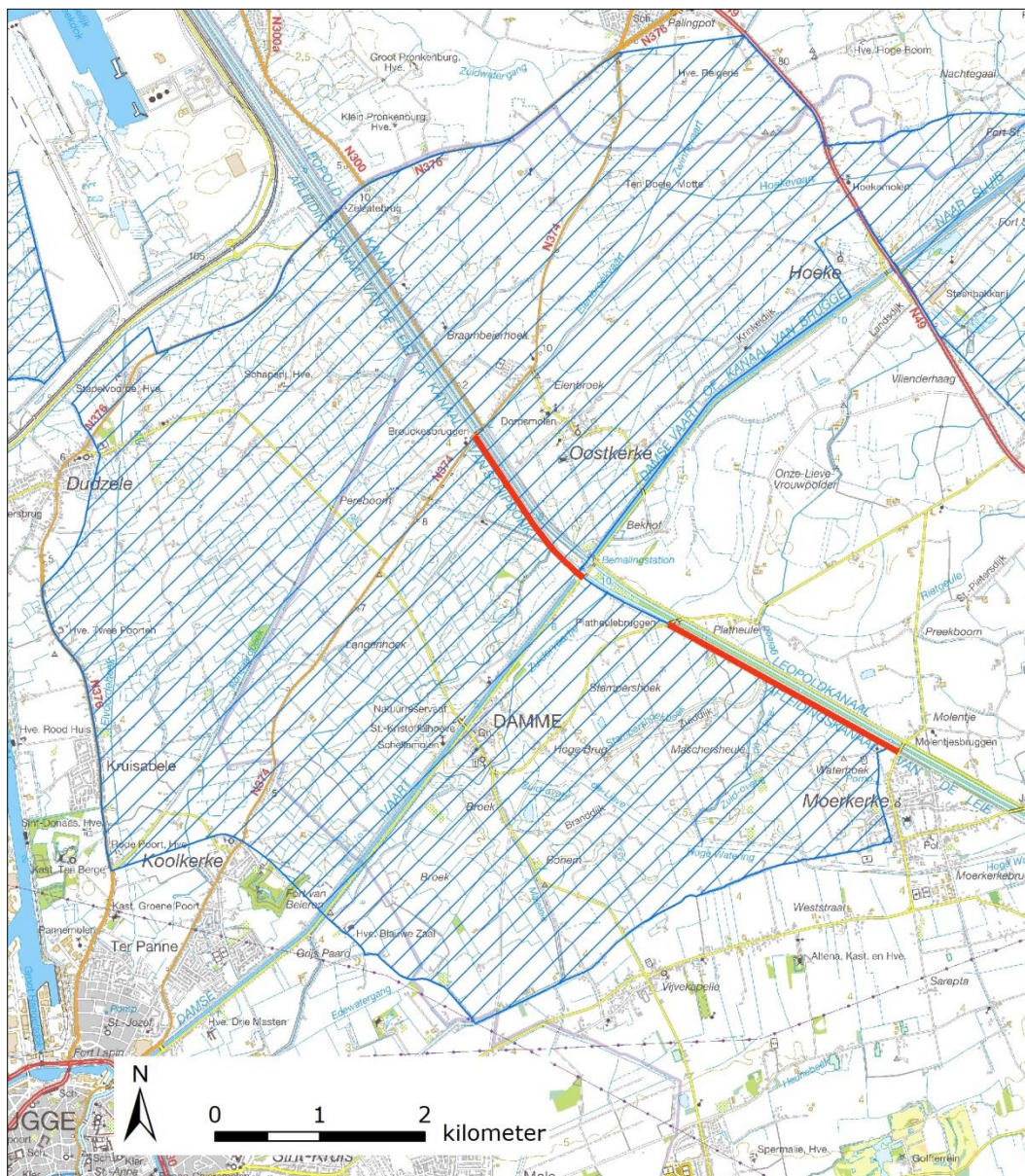
¹ Eerder plande de Vlaamse Waterweg nv de heraanleg van jaagpaden samen met het verjongen van de lijnbeplanting in twee trajecten langs het Afleidingskanaal van de Leie te Damme. Dit was voorwerp van het advies INBO.A.3764.

Figuur 1. Situering van het projectgebied aan de hand van de topografische kaart (topo50). De rode lijnen op de figuur duiden op de trajecten langs het Afleidingskanaal van de Leie waar er werken worden gepland.

Figuur 2 situeert het Vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex' nabij het Afleidingskanaal van de Leie te Damme op een topografische kaart.

Figuur 2. Situering van het Vogelrichtlijngebied (blauw gearceerd gebied) op de topografische kaart (topo50). De rode lijnen op de figuur duiden op de trajecten langs het Afleidingskanaal van de Leie waar er werken worden gepland.

3 Ecologische waarden

Het Vogelrichtlijngebied Poldercomplex (BE2500932) is aangemeld omwille van (Van Vessem & Kuijken, 1986):

1. het broeden van volgende Bijlage I-soorten: roerdomp, woudaapje, kemphaan, velduil en blauwborst;
2. enkele niet-broedende Bijlage I-soorten: roodkeelduiker, roerdomp, kleine zwaan, wilde zwaan, dwerggans, brandgans, roodhalsgans, blauwe kiekendief, bruine kiekendief, smelleken, goudplevier, kemphaan, bosruiter, velduil en ijsvogel;
3. internationaal belangrijke aantallen (1% van de mondiale populatie) voor rietgans, kleine rietgans, kolgans, brandgans, smient, wintertaling, slobbeend, goudplevier en wulp
4. een belangrijke overwinteringsplaats voor: bergeend, krakeend, pijlstaart, kuifeend, tafeleend, brilduiker en grote zaagbek.

Tevens zijn in het Vogelrichtlijngebied Poldercomplex volgende biotopen beschermd: duinmoerassen, oude kleiputten, moerasbosjes, dijken, krekens en hun oevervegetatie, poldergraslanden en hun microreliëf (besluit van de Vlaamse Executieve van 17 oktober 1988 en besluit van de Vlaamse regering van 20 september 1996).

Uit het meetnet voor overwinterende watervogels in Vlaanderen (Devos *et al.*, 2020) blijkt dat vooral wilde eend, kuifeend, krakeend, aalscholver en meerkoet overwinteren in het Afleidingskanaal van de Leie en het Leopoldkanaal tussen Oostkerkebrug en Molentjesbrug. In de polders rond het Afleidingskanaal van de Leie is er overwintering van kleine rietgans, kolgans, smient, wulp, wilde eend, wintertaling en kievit. Bij kleine rietgans gaat het om internationaal belangrijke aantallen.

De instandhoudingsdoelstellingen inzake vogels voor het Vogelrichtlijngebied Poldercomplex (https://natura2000-prd-477218783059.s3-eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/31_polders_s-ihd-rapport.pdf) zijn:

- blauwborst: gemiddeld 200 broedparen;
- bruine kiekendief: 7-10 broedparen;
- ijsvogel: 0-5 broedparen;
- kluut: 150-170 broedparen;
- steltkluut: 0-9 broedparen;
- porseleinhoen: onregelmatige broedvogel;
- kleine rietgans: seizoensgemiddelde (dit is een gemiddeld aantal over de maanden oktober tot en met maart) van 9.000 exemplaren;
- kolgans seizoensgemiddelde van min. 8.000-9.000 exemplaren;
- smient: seizoensgemiddelde van min. 9.000-10.000 exemplaren;
- blauwe kiekendief: seizoensgemiddelde van 10 exemplaren;
- goudplevier: seizoensgemiddelde van 1.500-2.000 exemplaren;
- kemphaan: seizoensgemiddelde van 50-150 exemplaren;
- slobbeend: seizoensgemiddelde van 225-262 exemplaren;
- pijlstaart: seizoensgemiddelde van 17-20 exemplaren;
- wulp: seizoensgemiddelde van 1.105-2.160 exemplaren.

4 Ecologische impact

Tijdens de duur van de werken zal er verstoring plaatsvinden van vogels op het kanaal en in het aangrenzend poldergebied. Daarbij moet rekening gehouden worden met verstoringafstanden die bij bepaalde watervogelsoorten kunnen oplopen tot 300 meter (Krijgsveld *et al.*, 2008). Het INBO beschikt niet over de nodige detailgegevens betreffende de verspreiding van watervogels in de poldercomplexen in de nabijheid van het jaagpad van het Afleidingskanaal van de Leie en kan dus ook niet inschatten in hoeverre er belangrijke watervogelconcentraties binnen de verstoringafstand van 300 meter voorkomen.

Indien er zou gewerkt worden tijdens het broedseizoen kan er niet alleen verstoring maar ook vernietiging van legsels en jonge vogels verwacht worden.

Na de werkzaamheden wordt geen blijvende impact verwacht op broedvogels of overwinterende watervogels.

5 Aanbevelingen

De grootste aantallen watervogels zijn aanwezig in de periode november tot februari-maart. Rekening houdend met zowel broedvogels als wintervogels lijkt de periode van 15 augustus tot eind oktober de beste periode om de werken uit te voeren.

Voor de erosiebestendigheid en ecologische waarden van de dijken is het belangrijk om de graszode zo min mogelijk te beschadigen tijdens het uitvoeren van de werken.

Langs het Afleidingskanaal van de Leie groeien populaties van de zeer invasieve exoten Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) en reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) tussen Oostkerkebrug en Molentjesbrug, zie bijlage bij dit advies. Omzichtigheid is aangewezen om uitbreiding en verspreiding van deze soorten te voorkomen (Thoonen & Willems, 2018).

Conclusie

Tijdens de duur van de werken zal er verstoring plaatsvinden op het kanaal en in het aangrenzend poldergebied. Rekening houdend met broedvogels en overwinterende watervogels is 15 augustus - eind oktober de beste periode om de werken uit te voeren.

Na de werkzaamheden wordt geen blijvende impact verwacht op broedvogels of overwinterende watervogels.

Referenties

Devos K., T'Jollyn F., Desmet P., Piesschaert F. & Brosens D. (2020). Watervogels – Wintering waterbirds in Flanders, Belgium. ZooKeys 915: 127-135. <https://doi.org/10.3897/zookeys.915.38265>.

Evens K. (2019). Jaagpad Schipdonkkanaal i.k.v. EFRO. Nota van De Vlaamse Waterweg nv.

Krijgsveld K.L., Smits R.R. & van der Winden J. (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport bureau Waardenburg nr. 08-173.

Thoonen M. & Willems S. (2018). Invasieve duizendknoop in Vlaanderen. Een kader voor goed beheer. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2018 (62). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van Kerckvoorde A. & De Geest L. (2017). Ecologische opvolging en beheervoorstellen voor bermvegetaties langs het Afleidingskanaal van de Leie. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2017 (44). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van Vessem J. & Kuijken E. (1986). Overzicht van de voorgestelde speciale beschermingszones in Vlaanderen voor het behoud van de vogelstand. Rapport Instituut voor Natuurbehoud.

Bijlage : Groeiplaatsen van Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw langs het Afleidingskanaal van de Leie

Langs het Afleidingskanaal van de Leie tussen de Oostkerkebrug en de Molentjesbrug komen populaties voor van de zeer invasieve exoten Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw (bron: Van Kerckvoorde & De Geest, 2017).

Figuur 3: Groeiplaatsen van Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw langs het Afleidingskanaal van de Leie tussen de Oostkerkebrug en de Molentjesbrug.